

Список використаних джерел:

1. Кузнецова О. Ідентичність блога і ЗМІ. *Теле– та радіожурналістика*. Львів: Випуск 12, 2012. 121–122 с.
2. Михайлова О. Ю. Блогосфера як інструмент соціокультурних трансформацій у сучасній Україні. *Наукові записки*. Київ: 2014. 132 с.
3. Мудра І. Класифікація журналістських блогів.. Львів : «Львівська політехніка», 2019. 76 с.
4. Рудик М. Журналіст-блогер на сучасному інформаційному ринку: секрети майстерності. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. Львів: Випуск 42, 2017. 267–269 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-280-0-59>

Башманівська Л. А.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Житомирський державний університет імені Івана Франка

МІЖКУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ У СУЧАСНОМУ МАСМЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ

У масмедійному дискурсі сьогодення особливої уваги потребує дослідження міжкультурного діалогу. Це зумовлено потребою аналізу ролі діалогу культур у новітніх процесах і поглибленого вивчення дискурсивних стратегій ЗМІ, зокрема регіональних, у налагодженні комунікації представників різних національностей в Україні. Сучасні масмедіа як посередники в передачі інформації реципієнту впливають на комунікацію, культурні системи й соціальні чинники, беруть участь у житті держави.

Проблема міжкультурного діалогу в ЗМІ цікавила багатьох дослідників. Розглядали це питання ще давні мислителі, зокрема Сократ, Платон, Арістотель, Цицерон, Руссо, Фейєрбах та інші. До проблеми міжкультурного діалогу зверталися також і сучасні дослідники. Серед них Ф. Бацевич, В. Башманівський, Р. Гром'як, Я. Дашкевич, І. Дзюба, В. Євтух, Ю. Ковалів, С. Кримський, О. Лановенко, Л. Ляпіна, Л. Маєвська, О. Майборода, Г. Почепцов, І. Хоменко, М. Шульга та інші.

Багато дослідників цікавилися також питаннями розвитку мас-медіа: О. Гоцур, В. Золяк, О. Керц, Ю. Костюк, Ю. Лавриш, О. Мітчук, Г. Почепцов, В. Різун, Ю. Фінклер, Т. Хоменко та інші. Відтак сьогодні створені теоретичні передумови для поглибленого вивчення діалогу культур, міжкультурної комунікації в українських ЗМІ.

Нинішнє глобалізоване суспільство характеризується побудовою інформаційно-комунікативних взаємин, розвитком міжкультурних зв'язків й розвивається у взаємозв'язку різних культур, де важливе значення посідають питання, пов'язані з порозумінням між різними національностями, що населяють нашу країну. Відтак міжкультурний діалог справедливо вважається пріоритетним, оскільки без урахування особливостей окремих національностей важко побудувати єдиний український простір.

Особливості міжкультурного комунікації в ЗМІ дають можливість відстежити діалог різних національних меншин, які проживають у нашій державі й помітно впливають на економіку, історію та культуру. Багато з них мають культурологічні товариства в Україні, що зберігають культурні зв'язки, мову й національні традиції.

Проблеми збереження історичної та культурної самобутності українців, а також міжкультурний діалог досить широко відображені в друкованих ЗМІ, висвітлюються в медійних матеріалах, що сприяє налагодженню комунікації з іншими культурними осередками та утвердженню цінностей, які є єдиними для всіх. Засоби масової інформації відстежують і висвітлюють події, присвячені діяльності національних меншин.

Як інформує інтернет-видання «Детектор медіа», Книжкова палата підрахувала кількість друкованих видань, що виходили останніми роками. У 2020 році вийшло друком 1529 газет, серед них – 467 загальнодержавної сфери розповсюдження, 214 регіональних (обласних) і 752 місцевої сфери розповсюдження (207 міські, 360 районні тощо) [2]. Друковані ЗМІ висвітлюють діяльність національних об'єднань, що заявляють про свою присутність у комунікативному медіапросторі. Матеріали, розміщені в друкованих ЗМІ, відзначаються високою національною толерантністю. Увага журналістів зосереджена як на міждержавній співпраці, так і на внутрішній комунікації між представниками різних культурних спільнот. Проблеми діалогу культур наявні в різній пропорції в усіх виданнях. Розміщені матеріали сприяють ознайомленню читачів з культурною діяльністю національних об'єднань і розраховані на масову аудиторію. Міжкультурна комунікація викликає зацікавлення в працівників медіа не тільки як вагомий фактор для соціуму, а і як складова наукової та практичної роботи.

У друкованих ЗМІ представлено організаційно-практичну діяльність національних меншин, відображено підтримку знань про національну культуру та їх історичне минуле, популяризовано міжкультурну комунікацію в регіональному інформаційному медіапросторі тощо. У

журналістських матеріалах українських друкованих ЗМІ висвітлюються традиції, звичаї, способи життя представників різних національних культур. Друковані мас-медіа відображають проблеми вивчення культурних цінностей різних національностей, що реалізуються через діяльність національних об'єднань, державних структур. Активно діють і пресслужби обласних, міських та районних адміністрацій, які відображають позицію держави щодо міжнаціональної політики.

Також важливими компонентами в процесі налагодження міжкультурного діалогу є телебачення та радіо. Попри зміну поколінь глядачів і слухачів, основні функції теле- та радіокомунікації залишилися. На думку В. Башманівського, «телерадіокомпанії уособлюють і формують світогляд нашого суспільства, вибудовують політичний імідж України в міжнародному комунікативному просторі, організують та об'єднують національні групи з метою вирішення державотворчих завдань» [1].

Також вагому роль в інформаційному просторі країни відіграють регіональних телерадіокомпанії, які висвітлюють діяльність етнічних груп.

Сучасний глядач і слухач є активним учасником теле- та радіокомунікації, що спонукає до усвідомлення місця та ролі людини в міжкультурному діалозі. Відтак телебачення та радіо в сучасному глобалізованому світі знаходяться на рівні універсального компонента суспільного життя, пасивні телеглядачі змінюються на активних і рівноправних партнерів у процесі міжкультурного діалогу. Теле- та радіокомунікація представляє сучасним реципієнтам портрет учасника діалогу, чия модель поведінки актуальна для певної національної групи, що сприяє розумінню представників суспільства, які проживають поряд. Спілкуючись із працівниками медіа, учасники передач висловлюють власне ставлення до подій, сприяють формуванню громадської думки, пропонуючи певні уроки комунікації. Радіо й телебачення продовжують бути позитивним фактором у процесі ознайомлення з культурними здобутками представників різних національних груп та об'єднань. Відтак теле- та радіокомпанії мають важливе значення в налагодженні міжкультурного діалогу в українському медійному просторі.

Важливе значення в розширенні можливостей діалогу культур має сьогодні Інтернет, новітні інформаційно-комунікаційні технології, що сприяють активізації міжкультурної комунікації й впливають на всі складові соціальних комунікацій. За Д. Мак-Квейлом, медіа сучасності формують нову систему: суспільні зміни – ідеї – нові технології – апеляція до старого – зміна старого – використання нового – адаптація комунікаційних інститутів – нові культурні форми – процес технічних і культурних змін, що впливають на мову, культуру, економіку,

соціальний устрій, сприйняття навколишнього середовища, національної ідентичності тощо [3, с. 112].

На території нашої країни з різною активністю діють україномовні, польськомовні та іншомовні засоби масової комунікації. Серед зареєстрованих електронних видань, які пропонують матеріали, присвячені різним етнічним групам, переважають ті, що висвітлюють діяльність польських, румунських, чеських, німецьких, азербайджанських, єврейських та інших національностей. Деякі національні меншини мають свої інтернет-ЗМІ. Відтак сучасні медіа інтегровані в мережу Інтернет, активно займають провідні позиції в масовій та індивідуальній комунікації.

Отже, міжкультурна комунікація в сучасному масмедійному дискурсі посідає одне з цільних місць. У ЗМІ пропонуються можливості для пошуку шляхів міжкультурного діалогу, подається інформація, яка висвітлює ставлення до традицій, звичаїв, накреслюються умови для об'єднань, які хочуть зрозуміти одне одного. Висвітлення цінностей культури різних національностей здійснюється через діяльність національних об'єднань, державних структур, а також через активну позицію інтелігенції. Мас-медіа в XXI столітті беруть активну участь у житті держави, впливають на комунікацію і є важливими факторами в налагодженні діалогу культур.

Список використаних джерел:

1. Башманівський В. Міжкультурний діалог у регіональних аудіовізуальних ЗМІ початку XXI століття. URL: http://eprints.zu.edu.ua/29229/1/Башм_Стаття_до_ел_.PDF
2. Книжкова палата України підрахувала кількість друкованих видань, які виходили у 2020 році. URL: <https://detector.media/infospace/article/186480/2021-03-30>
3. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації. Львів: Літопис, 2010. 538 с.